ادامه از صفحه اول

تاریخ زنده

اول: لازم است خوانندگان گرامی را به این نکته حاشیه‌ای توجه بدهم که این مصاحبه برخلاف آن چیزی که در بادی امر برداشت می‌شود و موجب تعجب عده زیادی هم شده، درواقع به درخواست ستاد بزرگداشت دومین سالگرد درگذشت مرحوم آیت‌الله هاشمی برای درج در ویژه‌نامه این مراسم انجام شده بود تا با رویکردی متفاوت مطلبی هم با یکی از منتقدان برجسته آقای هاشمی نقل شود. اینکه این مصاحبه چرا به این شکل نشر پیدا کرده جای تأمل دارد.

دوم: با وجود نکته اخیر، بازتاب و واکنش احساسی علیه اظهارات آقای موسوی‌خوئینی قرینه‌ای است بر این نکته که جامعه نیازمند روایات نو از رویدادهاست تا مجالی برای تمرین فکری و رسیدن به غنای حافظه تاریخی و قدرت تحلیل وقایع داشته باشد. برخی از نکات این مصاحبه که اتفاقا حاوی نکته‌هایی بدیع درباره خدمات بزرگ آقای هاشمی است، از زاویه‌ای متفاوت برخی از وجوه عملکرد آن مرحوم را به تصویر کشیده و تحلیل می‌کند. مثلا اینکه آقای هاشمی نه از موضع قدرت‌طلبی بلکه با این تحلیل که باید از نهال تازه‌به‌ثمرنشسته نهضت بهتر پاسداری کند، سعی وافری داشت روحانیت در مرحله پس از پیروزی نهضت پس زده نشود و بلکه با به‌دست‌گرفتن قدرت و وانهادن تمام امور به به‌اصطلاح مکلاها و رفتن به کنج حوزه‌های درس کاری نکند که شکست مشروطه تکرار شود. اگر همین زاویه نگاه را امری ناظر بر وضع جاری بدانیم، جا دارد که پس از چهار دهه نقدی نیز بر همین موضوع داشته باشیم و تلاش کنیم با نگاهی منصفانه و بدون حب‌وبغض درباره نقش مستقیم روحانیت در اداره امور کشور به داوری بنشینیم و ابعاد مثبت و منفی حضور روحانیت در مصادر امور را برشمرده و برای اصلاح کاستی‌ها چاره‌اندیشی کنیم.

سوم: آنچه در این میان به باور این قلم اهمیت پیشینی و اولیه دارد، آشکارشدن ابعاد واقعی تاریخ ۴۰ساله اخیر است و اینکه این واکاوی باید با تحمل نگاه متفاوت سایر اندیشمندان و شخصیت‌ها به این مقطع تاریخی توأم شود؛ چراکه بدون در اختیارداشتن اطلاعات درست از زوایای ۴۰ سال اخیر ارائه تصویر و تحلیل همه‌جانبه و جامع از آسیب‌ها وقایع امکان‌پذیر نیست. نوع واکنش‌های اکثرا احساسی منتقدان به مصاحبه آیت‌الله موسوی‌خوئینی اعم از شخصیت‌های دانشگاهی و سیاسی از طیف‌های گوناگون نشان می‌دهد که هنوز بلوغ لازم برای دریافت چنین تصویری در جامعه پدید نیامده است تا به‌دنبال آن به تحلیل جامع‌تر در شناخت وقایع و آسیب‌ها دست یابیم. عادت اسطوره‌سازی همچنان بر ذهنیت ما سایه‌گستر است و راه شناخت از انبوه احساسات هموار به‌نظر نمی‌رسد. تا چنین است، باید همچنان شاهد باشیم که هیچ دیواری از شناخت و عقلانیت بنا نمی‌شود مگر آنکه با وسواس احساس ترک برمی‌دارد و خرد می‌شود.

چهارم: نکته مهمی که در این میان لازم به یادآوری است، صدماتی است که از ناحیه پانگرفتن فضای تعاطی آرا و گفتمان‌های نو و متکثر به جامعه وارد می‌شود و موجب سندرم سوگیری شناختی می‌شود. می‌دانیم که سوگیری شناختی از مباحث مهم علوم شناختی (علوم ذهنی) و از جمله خطاهای ذهنی است که منجر به بروز گرایش، نگرش و باور غلط می‌شود و بر تصمیم‌گیری، استدلال، ارزیابی، یادآوری، ادراک و شناخت افراد اعم از عامی یا تحصیل‌کرده تأثیر می‌گذارند. از جمله مهم‌ترین سوگیری‌های ذهن «تأییدگرایی» یا جهت‌گیری تأییدی است که موجب می‌شود افراد بلافاصله به اطلاعات و دانشی تمایل پیدا می‌کنند که پیش‌فرض‌ها، دریافت‌ها و باورهایشان را تأیید می‌کند. یعنی هنگامی که باوری در ما شکل می‌گیرد، فقط اطلاعاتی را می‌پذیریم که باورهای پیشین ما را تأیید می‌کنند. این نوع مواجهه با باورها مثل مخدر عمل می‌کند و حافظه جامعه و قدرت تحلیل مردم و نخبگان نارس می‌ماند. جهت‌گیری تأییدی مقاومت در برابر حقایق را از دو طریق ممکن می‌کند؛ توجه گزینشی به داده‌ها و نادیده‌گرفتن داده‌هایی که باورهای پیشین ما را باطل می‌کند.

البته انواع دیگری از خطاهای شناختی نیز وجود دارند؛ مثل «لنگرانداختن ذهن» (که در آن ذهن در فرایند تصمیم‌گیری به نخستین اطلاعاتی که به دست می‌آورد تکیه می‌کند)، «راه‌حل دم دست» (یک میان‌بر ذهنی که در ارزیابی مفاهیم یا تصمیم‌ها بر آنچه سریعا به خاطر آورده می‌شود، تکیه می‌کند)، «نقطه کور تعصب» (که فرد تعصب را صرفا در قضاوت‌های دیگران تشخیص می‌دهد نه در قضاوت‌های خودش و در نتیجه گوشش به مشورت و اندرز دیگران بسته می‌شود). اما جالب است بدانیم که علت بروز نقطه کور تعصب «عدم توجه» است که خطایی شناختی است که یک علت آن هم فقدان یا سانسور داده‌هایی است که می‌تواند موجب تلاقی و تعاطی و تضارب آرا و افکار و اصلاح پیش‌فرض‌های یک‌سویه و باطل شود. برای مقابله با آن کافی است پیش از قضاوت درباره نظر دیگران، نظر خودمان را مرور و به منابع علمی و افراد مطلع رجوع کنیم. آشکار است اگر در جامعه‌ای تکثر در منابع در دسترس نباشد، حاصل آن بروز و اشاعه تعصب کور می‌شود. بنابراین اولین شرط اصلاح در این میدان وجود و گسترش فضای آزاد و تأملات میان اندیشمندان در عرصه رسمی و نه فقط فضای مجازی برای اشاعه آگاهی‌های عمومی است.

در میانه عدم حضور برخی سران اروپایی در نشست لهستان

ورشو؛ یک‌بام‌ودوهوای اروپایی

شرق: آیا کشورهای اروپایی در مواجهه با ایران دچار شکاف شده‌اند؟ این سؤالی است که این روزها در فضای تحلیلی بعد از خبر برگزاری نشست خاورمیانه‌ای ورشو پرتکرار شده است؛ نشستی که عنوان آن «ثبات، صلح، آزادی و امنیت در خاورمیانه» اعلام شده، اما وزیر خارجه آمریکا تصریح کرده که موضوع ایران یکی از محورهای آن است. هرچند در بیانیه‌ای که وزارت خارجه لهستان صادر کرده هم نامی از ایران برده نشده، اما ردی از ایران در آن به چشم می‌خورد؛ جایی که در این بیانیه به موضوع توسعه موشکی در منطقه به‌عنوان یکی از محورهای مورد بررسی این نشست اشاره شده است. از سوی دیگر ایران بین ۷۰ کشور دعوت‌شده به این نشست نیست؛ نشستی که بناست در سطح رهبران کشورها باشد، اما هنوز یک ماه به برگزاری آن زمان مانده و سخنگوی روابط خارجی اتحادیه اروپا اعلام کرده که فدریکا موگرینی به این نشست نخواهد رفت، آن هم به این دلیل که این نشست با برنامه کاری مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا تداخل دارد. اسپوتنیک هم به نقل از یک مقام ارشد اتحادیه اروپا خبر داده که موگرینی مایل نیست مخالف با تعهداتش عمل کند. از طرفی فرانسه هم اعلام کرده که هیچ‌کدام از دیپلمات‌های ارشدش را به این نشست نمی‌فرستد، اما دو کشور دیگر؛ یعنی آلمان و انگلیس که در کنار فرانسه موسوم به E3 هستند، تصمیمی را مبنی‌بر شرکت در این نشست اعلام نکرده‌اند. اروپا و اتحادیه اروپا اما متشکل از این سه کشور بزرگ نیست.

نقطه شفاف شکاف اروپایی

نشریه «پولتیکو» در گزارشی که ایسنا آن را ترجمه کرده، با محوریت نشست ورشو به اختلاف و شکاف در اروپا در زمینه سیاست خارجی پرداخته است؛ جایی که حق رأی کوچک‌ترین کشور اتحادیه اروپا؛ یعنی لوکزامبورگ با کشوری همانند آلمان برابر است و کشورها در این زمینه مستقل عمل می‌کنند. به نوشته پولتیکو، هنگامی که رئیس‌جمهور آمریکا برای ازبین‌بردن توافق هسته‌ای اعمال فشار می‌کند و از اختلاف موجود میان اروپایی‌ها در زمینه سیاست خارجی بهره می‌برد، این ورشو و واشنگتن هستند که در مقابل قدرت‌های اتحادیه اروپا ایستاده‌اند. در میان تمامی آسیب‌هایی که ترامپ به روابط فراسوی اقیانوس اطلس وارد کرده است، هیچ مسئله‌ای به شدت اختلاف بر سر توافق ایران که از آن به‌عنوان برجام یاد می‌شود، ایالات متحده آمریکا را از متحدان اروپایی‌اش جدا نکرده است. این منازعه در حال شدت‌گرفتن است. پولتیکو در ادامه به سازوکار ویژه مالی اروپا اشاره می‌کند که گفته می‌شود در آلمان یا فرانسه راه‌اندازی خواهد شد: «تدارکات نهایی برای سازوکار مالی ویژه توسط مسئولان سیاست خارجی اتحادیه اروپا روز دوشنبه در بروکسل مورد بحث و گفت‌وگو قرار خواهد گرفت. همچنین آنها در تلاش هستند تا به نتایج گسترده‌تری درباره ایران طی نشست سران اتحادیه اروپا در ماه مارس در بروکسل دست یابند». در این شرایط کنفرانس ورشو همان نقطه‌ای است که در تحلیل پولتیکو به شکاف بین کشورهای اروپایی دامن می‌زند. طبق این گزارش کمیسیون اروپا بحث تخطی از قوانین علیه لهستان را طبق ماده انضباطی منسوب به ماده۷ مطرح کرده است.

پیشی‌گرفتن از کنفرانس امنیتی مونیخ

نکته دیگری که در گزارش پولتیکو به آن اشاره می‌شود، تقابل این نشست با کنفرانس امنیتی مونیخ برای پیشبرد سیاست‌های آمریکا در خاورمیانه است، آن هم در شرایطی که ایران به استثنای سال قبل که غایب بود، در چندسال اخیر حضور موفقی در این کنفرانس داشته. به نوشته پولتیکو، با وجود اینکه ورشو محل سؤال‌برانگیزی برای برگزاری چنین گردهمایی‌ای است، این کنفرانس ۱۳ و ۱۴ فوریه (۲۴ و ۲۵ بهمن) موقعیتی برای پمپئو فراهم خواهد کرد که بتواند با پیشی‌گرفتن از کنفرانس سالانه امنیت مونیخ در آلمان، سیاست‌های خاورمیانه دولت ترامپ را اعمال کند. انتظار می‌رود لهستان در دیدار وزرای امور خارجه در روز دوشنبه، برنامه‌های مرتبط با این کنفرانس را شرح دهد. دیپلمات‌های اتحادیه اروپا از اعلام نظر عمومی درباره این اتفاق خودداری کرده و به‌جای آن ترجیح داده‌اند از همتایان لهستانی خود در این رابطه سؤال‌هایی بپرسند؛ اما دیپلمات‌ها و سایر مقامات به طور غیرعلنی آزردگی خود را از این مسئله که معتقدند لهستان به طور آشکار در تلاش است تا برای مقاصد خود به ترامپ نزدیک شود، اعلام کرده‌اند که این مسئله آن‌طور که مشهود است به قیمت متحدماندن اتحادیه اروپا تمام می‌شود.

هم‌نوایی با سیاست‌های آمریکا

به نظر می‌رسد که لهستان در هم‌نوایی با سیاست آمریکا در اروپا تنها نیست. در ماه‌های اخیر اتهاماتی تروریستی در فرانسه، دانمارک، هلند، آلبانی و چند کشور اروپایی دیگر علیه ایران طرح شده است. همه‌چیز هم از اتهام به ایران برای بمب‌گذاری در همایش سالانه سازمان منافقین در پاریس آغاز شد. بعدازاین اتهام دو زوج ایرانی و اسدالله اسدی، دیپلمات ایران در سفارت اتریش هم بازداشت شدند. وزیر خارجه ایران در این زمینه نوشته بود: «چقدر جالب: همین‌که ما سفر در سطح رئیس‌جمهور را به اروپا آغاز کردیم، (گزارشی منتشر شد که) ظاهرا عملیاتی ایرانی اتفاق افتاده و توطئه‌گران آن دستگیر شده‌اند. ایران صراحتا هرگونه خشونت و ترور را در هرجایی که باشد، محکوم کرده و آمادگی دارد تا با همه طرف‌های ذی‌نفع برای پرده‌برداشتن از چیزی که یک طرح شیطانی عملیات فریب است، همکاری کند». وقتی هم که بحث راه‌اندازی سازوکار ویژه مالی اروپا با ایران برای مقابله با تحریم‌های یک‌جانبه آمریکا مطرح شد، اتفاقات مشابه دیگری هم رخ داد. سازمان امنیت دانمارک هشتم آبان در آستانه دور دوم تحریم‌های آمریکا علیه ایران اعلام کرد یک فرد ایرانی- نروژی به ظن همکاری با دستگاه امنیتی ایران و تلاش برای ترور یکی از سران گروه «الاحوازیه» بازداشت شده است. بعد از این اتفاق هم پنج کشور اسکاندیناوی در محکومیت شدید آنچه تلاش ایران برای ترور برخی از مخالفان ایران در خاک دانمارک خوانده شد، صادر کردند. احضار سفیر ایران در نروژ، اتهام هم‌زمان هلند به دست‌داشتن ایران در قتل دو مخالف حکومت خود در خاک هلند و اخراج دو دیپلمات ایرانی از خاک خود، اخراج دو دیپلمات ایرانی از آلبانی در ادامه هم‌نوایی برخی کشورهای اروپایی با آمریکا بود. براساس‌این می‌توان گفت شکاف بین آمریکا و اروپا در مواجهه با برجام منجر به شکاف داخلی در اروپا هم شده است. به نوشته پولتیکو، لهستان بیشترین حد حمایتی را که هر کشور اروپایی ممکن بود از پس آن بربیاید، به ترامپ ارائه کرده است؛ مقامات لهستانی ایده بنیان‌گذاشتن یک قرارگاه نظامی دائمی در این کشور را داده‌اند که ممکن است قرارگاه ترامپ نام‌گذاری شود. ترامپ دراین‌باره گفته که «با جدیت» در حال بررسی این ایده است. توان اتحادیه اروپا برای مقابله با تحریم‌های ایالات متحده آمریکا با توجه به اینکه بسیاری از شرکت‌ها از ترس قطع دسترسی‌شان به بازار بزرگ‌تر و سودمندتر آمریکا، از این تحریم‌ها پیروی می‌کنند، کم است. به گفته برخی مقامات رسمی، سازوکار ویژه مالی موجب پابرجا نگه‌داشتن برخی فعالیت‌های اقتصادی خواهد شد و به‌عنوان گامی نمادین برای دولت ایران در نظر گرفته می‌شود که توسط آن می‌تواند پاسخ‌گوی آن دسته از منتقدان داخلی باشد که معتقدند ایران باید با خروج از توافق تلافی کند. برخی دیپلمات‌های آمریکایی نیز در این میان، ازاین‌جهت که مدعی هستند فقط با گذر زمان این توافق از بین می‌رود، تلاش اتحادیه اروپا را مورد تمسخر قرار می‌دهند. اما مقامات اروپایی اصرار دارند که توافق در خدمت هدف اصلی آن که متوقف کردن آنچه برنامه سلاح‌های هسته‌ای ایران خوانده شده، است و چندین مورد از گزارش آژانس بین‌المللی انرژی اتمی مبنی‌بر پایبندی ایران به توافق را تذکر می‌دهند. حال باید دید که اتحادیه اروپا تا کجا می‌تواند مواضع کلی خود در قبال ایران و برجام را حفظ کند.

روایت یک دیدار کوتاه اما پرتنش با اروپایی‌ها

عراقچی در را بست و رفت

«دیدار تمام است»؛ این را عباس عراقچی دو هفته پیش در جلسه با شش دیپلمات اروپایی گفته و اتاق را ترک کرده و در را بسته است. این را سایت «انتخاب» منتشر کرده است. درحالی‌که رویترز ساعاتی قبل از این گزارش، تلاش کرده بود نشست دیپلمات‌های اروپایی را به شکلی دیگر روایت کند. دیداری ۱۰دقیقه‌ای که ۱۸ دی‌ماه در وزارت خارجه ایران و با حضور دیپلمات‌های فرانسه، انگلیس، آلمان، دانمارک، هلند و بلژیک با عباس عراقچی معاون سیاسی وزیر خارجه برگزار شد.

خبرگزاری رویترز به‌نقل از دیپلمات‌های اروپایی نوشته است: «دیپلمات‌های اروپایی از فرانسه، انگلیس، آلمان، دانمارک، هلند و بلژیک روز هشتم ژانویه (۱۸ دی‌ماه) در تهران با مقامات ایرانی دیدار داشتند با این پیام که اروپا دیگر نمی‌تواند برنامه موشکی بالستیک و طرح‌های نسبت‌داده‌شده به ایران را برای آنچه سوءقصد در خاک اروپا خوانده شده تحمل کند و ایرانی‌ها را به خشم آورده‌اند».

به گزارش ایسنا خبرگزاری رویترز در گزارشی به‌نقل از چهار دیپلمات اروپایی نوشته که «مقامات ایرانی در جلسه هشت ژانویه با اروپایی‌ها در اتاقی در وزارت امور خارجه ایران ناگهان از جای خود برخاسته و برخلاف پروتکل اتاق را ترک کرده‌اند». یکی از این دیپلمات‌ها دراین‌باره گفته: «هیجان زیادی (در جلسه) وجود داشت و آنها دیدگاه ما را دوست نداشتند اما احساس کردیم باید نگرانی‌های جدی خود را ابراز کنیم». یک دیپلمات دیگر نیز اظهار کرد: «این نشان می‌دهد که روابطمان پرتنش‌تر می‌شود».

فکر می‌کردیم آمده‌اید عذرخواهی کنید

سایت انتخاب نیز این جلسه را این‌گونه روایت کرده است: «طرف اروپایی بدون آنکه موضوع جلسه را عنوان کنند، به وزارت خارجه آمده و شروع به بیان موضوعات امنیتی کردند. در این بین، یکی از دیپلمات‌های اروپایی کاغذی بیرون آورد تا بیانیه‌ای از طرف جمع بخواند. در این لحظه، عباس عراقچی، معاون سیاسی وزیر امور خارجه با قاطعیت حرف طرف مقابل را قطع کرد و گفت: «فکر می‌کردیم آمده‌اید تا از کم‌کاری‌های خود درباره برجام بگویید یا درباره تروریست‌هایی که در اروپا پناه داده‌اید، توضیح دهید و عذرخواهی کنید».

عراقچی سپس اجازه نداد آنها سخنان خود را ادامه دهند، سپس از جلسه خارج شد، در را محکم بست و رفت. در این بین، دیپلمات‌های اروپایی خواهش کردند که یادداشت خود را تحویل مقام‌های ایرانی دهند، اما از طرف ایرانی، هیچ‌کس آن را تحویل نگرفت و سرانجام اروپایی‌ها نیز رفتند.

پیش‌تر نیز یک مقام آگاه روایتی مشابه از این نشست اعلام کرده بود. اینها در حالی است که ایران و اروپا هنوز بر سر برجام همکاری خود را ادامه داده‌اند. همکاری نه‌چندان موفقیت‌آمیزی که بر سر کانال ویژه مالی به نظر می‌رسد به گره برخورده است. درحالی‌که هنوز مذاکره بر سر این کانال و راه‌اندازی آن ادامه دارد، طرف ایرانی از روند پیشرفت آن ناراضی است. چندی‌پیش وزیر خارجه ضمن گلایه از کندی کار کانال مالی، گفت به دلیل پیشگیری از اقدامات تحریمی آمریکا، فرایند اس‌پی‌وی به صورت محرمانه و غیرخبری دنبال می‌شود. تقریبا می‌توان گفت از رهاورد این سیاست، رسانه‌ها اطلاع چندانی از مکانیسم کار اس‌پی‌وی ندارند.

در این وضعیت اروپا به عنوان یار برجام، در شرایط پیچیده‌ای قرار گرفته است. یک روز بعد از حضور شش دیپلمات اروپایی در وزارت خارجه ایران، اتحادیه اروپا علیه نهادی در وزارت اطلاعات و دو ایرانی تحریم‌هایی وضع کرد. یکی از این دو نفر هم‌اکنون به‌واسطه پرونده‌ای که برای او باز شده در بلژیک زندانی است.

صبر اروپا تمام شده

رویترز در گزارش خود نوشته «یک روز پس از نشست دیپلمات‌های اروپایی با مقام وزارت خارجه ایران، اتحادیه اروپا اولین تحریم خود علیه ایران از زمان اجرای توافق هسته‌ای را صادر کرد. اگرچه این تحریم‌های اروپا بیشتر نمادین بود، این نشست پرتنش منجر به تغییر غیرمنتظره دیپلماسی اروپا از پایان سال گذشته (میلادی) شد. اکنون به نظر می‌آید که صبر اروپا در قبال ایران تمام شده است. همچنین به گفته این دیپلمات‌ها، کشورهای کوچک‌تر و کمترجنگ‌طلب اروپایی نیز به فرانسه و انگلیس پیوسته و خواهان رویکرد سخت‌تری در قبال ایران شده‌اند که شامل بررسی تحریم‌های اقتصادی جدید می‌شود. سه دیپلمات دراین‌باره گفتند که این رویکرد ممکن است شامل مسدودکردن اموال و ممنوعیت سفر اعضای سپاه پاسداران و افرادی باشد که با برنامه موشکی بالستیک ایران همکاری می‌کنند».

تحریم یا پرتنش‌شدن روابط

به نظر می‌رسد آینده پیش‌روی رابطه ایران و اتحادیه اروپا با توجه به نقش‌آفرینی و تلاش‌های پمپئو خیلی درخشان نیست.

رویداد

کمال خرازی:

شکست برجام، امنیت اروپا را تحت‌الشعاع قرار خواهد داد

● **ایسنا:** رئیس شورای راهبردی روابط خارجی در دیدار با هیئتی از مؤسسه ایتالیایی امور بین‌المللی (IAI)، تأخیرهای مکرر اتحادیه اروپا برای عملیاتی‌کردن سازوکار مالی ویژه تعامل با ایران موسوم به اس.پی.وی، به بهانه ناتوانی از اعمال نفوذ بر شرکت‌های اروپایی را غیرقابل پذیرش دانست و گفت: اگر دولت‌های اروپایی می‌دانستند که بر شرکت‌های خود نفوذی ندارند، چرا با ایران وارد مذاکره شدند؟ کمال خرازی با بیان اینکه هدف رئیس‌جمهور آمریکا فقط اعمال فشار بر ایران نیست، بلکه تضعیف و تجزیه اروپا را دنبال می‌کند، افزود: اقدام آمریکا برای برگزاری اجلاس ضدایرانی در لهستان در راستای تشدید اختلاف میان کشورهای اروپایی هم هست. او با اشاره به اینکه ایران صداقت خود را در اجرای برجام نشان داده و نگاه افکار عمومی ایران به رویکرد اروپا در قبال برجام منفی‌تر شده است، گفت: منافع اروپا ایجاب می‌کند که گام‌های عملی در قبال برجام بردارد. خرازی با بیان اینکه تن‌دادن اروپا به فشارهای آمریکا در این مقطع موجب فشارهای بیشتر آمریکا بر اروپا در آینده خواهد شد، هشدار داد: شکست برجام، امنیت اروپا را نیز تحت‌الشعاع قرار خواهد داد. او روابط ایران و اروپا را حائز اهمیت خواند و ادامه داد: گفت‌وگو در زمینه‌های مختلف میان طرفین مفید خواهد بود. رئیس شورای راهبردی روابط خارجی بیان کرد: جمهوری اسلامی ایران برای حفظ استقلال خود هزینه سنگینی پرداخته و ضمن اینکه تسلیم فشارها نخواهد شد، تدابیر لازم را برای تأمین نیازهای کشور اتخاذ کرده است. او گفت: آمریکا، اروپا را گروگان خود گرفته است و به همین خاطر اروپا در آینده با مشکلات بیشتری در قبال آمریکا مواجه خواهد شد. آمریکا به دنبال آن است که خود را تنها قدرت بلامنازع جهان نشان دهد و اروپا باید چگونگی مقاومت در برابر آمریکا را از نحوه واکنش چین و روسیه در قبال آمریکا بیاموزد. اعضای هیئت ایتالیایی در این ملاقات با تأکید بر اینکه ظرفیت‌های همکاری ایران و اروپا بسیار وسیع‌تر از موضوع هسته‌ای است، خروج آمریکا از برجام را مورد اعتراض اروپا هم دانستند و گفتند: انتظار ایران برای گام‌های عملی اروپا برای بهره‌برداری از منافع اقتصادی ناشی از توافق هسته‌ای قابل درک است.